

**ISLOMIY BANK XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH
ISTIQBOLLARI**

Olimjonov Lochinbek Akramovich

O'zbekiston Respublikasi Bank

Moliya akademiyasi talabasi

arkamovich1996@mail.ru

+998990831249

O'zbekiston iqtisodiyotida Islomiy banklar hali to'liq shakllanmagan bo'lsa-da, ular uchun rivojlanish imkoniyatlari mavjud. Islomiy moliya tizimi, shariat qonunlariga muvofiq faoliyat yuritadi va bu tizimda risklarni taqsimlash, adolat va barqarorlik tamoyillari asosiy o'rin tutadi. O'zbekistonda Islomiy bank tizimining rivojlanishi uchun zarur infratuzilma va normativ-huquqiy bazaning shakllantirilishi, shuningdek, bank mahsulotlari va xizmatlarini takomillashtirish istiqbollari mavjud. Ushbu tezisda O'zbekistonda Islomiy bank xizmatlarini rivojlantirishning asosiy istiqbollari va bu yo'ldagi mavjud muammolarni tahlil qilamiz.

I. Islomiy Bank Xizmatlari va Ularning Asosiy Mahsulotlari

Islomiy banklar shariatga muvofiq xizmatlar ko'rsatadi, ulardan ba'zilari:

1. **Murabaha** – mol-mulkni sotib olishda bankning moliyaviy yordamidan foydalanish.
2. **Ijara** – bank tomonidan mulkni ijaraga berish.
3. **Mudaraba** – mijoz va bank o'rtasida risklarni taqsimlash asosida hamkorlik.
4. **Musharaka** – ikki yoki undan ortiq tomonlar tomonidan kapitalni birlashtirish.
5. **Takaful** – Islomiy sug'urta tizimi.

II. O'zbekistonda islomiy bank xizmatlarining hozirgi holati

Bugungi kunda O'zbekistonda Islomiy banklar faoliyat ko'rsatmaydi, ammo Islomiy moliya xizmatlarini rivojlantirishga qaratilgan muhim tashabbuslar mavjud. 2020-yildan boshlab O'zbekiston hukumati Islomiy moliya bozorini rivojlantirishni

maqsad qilgan bir qancha normativ-huquqiy hujjatlarni ishlab chiqdi. Jumladan, **Mikromoliya tashkilotlari tomonidan Islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatish tartibi to'g'risidagi nizom 2024 yil 26-iyulda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan ro'yxatdan o'tkazildi** (ro'yxat raqami 3536). Ushbu nizom, mikromoliya tashkilotlari uchun Islomiy moliyalashtirish xizmatlarini ko'rsatish tartibini belgilab beradi va mamlakatda Islomiy moliya tizimini rivojlantirish uchun zaruriy huquqiy bazani shakllantirishga yordam beradi.

Shuningdek, O'zbekistonda Islomiy bank mahsulotlari va xizmatlarini joriy etish uchun bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda, jumladan, **Islomiy banklar uchun normativ-huquqiy hujjatlar ishlab chiqilmoqda, shariatga muvofiq bank mahsulotlarini yaratish va Xalqaro Islomiy moliya institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish**. Bularning barchasi Islomiy bank tizimining rivojlanishini va iqtisodiyotga qo'shgan hissasini kuchaytirishga xizmat qiladi.

III. Islomiy bank xizmatlarini takomillashtirish istiqbollari

1. **Texnologik Inqilob va Raqamli Xizmatlar** – Raqamli bank xizmatlari, mobil banking, va blockchain texnologiyalari orqali bank xizmatlarining samaradorligini oshirish. Bu, mijozlarga yuqori tezlikda va oson xizmat ko'rsatishga imkon beradi.

2. **Islomiy Bank Mahsulotlarini Shariatga Moslashtirish** – Bank mahsulotlari va xizmatlarini shariat qonunlariga to'liq muvofiq qilish, ularni ilgari surishda qat'iy e'tibor qaratish zarur.

3. **Moliya Bozori Infratuzilmasini Rivojlantirish** – Islomiy banklar uchun maxsus sug'urta va kapital bozorlarini yaratish, islomiy moliya tizimini rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash.

4. **Kadrlar Tayyorlash va Malaka Oshirish** – Islomiy banklar sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash va kadrlar malakasini oshirish. Bu, banklarning sifatli va samarali ishlashini ta'minlaydi.

5. **Xalqaro Hamkorlikni Kuchaytirish** – Xalqaro Islomiy moliya institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish, O'zbekistonni global Islomiy moliya bozorlariga chiqarish.

IV. Islomiy bank xizmatlarining O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'siri

Islomiy banklar O'zbekiston iqtisodiyotida quyidagi ijobiy ta'sirlarni ko'rsatishi mumkin:

4. **Investitsiya Faolligi** – Islomiy banklar orqali amalga oshiriladigan investitsiyalar iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, kichik va o'rta biznes sektorini qo'llab-quvvatlaydi.

5. **Moliyaviy Barqarorlik** – Islomiy banklar risklarni taqsimlash va shariatga muvofiq xizmatlar ko'rsatish orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

6. **Ijtimoiy Mas'uliyat** – Islomiy banklar kambag'allikni kamaytirish va ijtimoiy yordam ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi.

O'zbekistonda Islomiy bank xizmatlarini takomillashtirish imkoniyatlari mavjud. Texnologik yangilanishlar, shariatga mos mahsulotlar va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish orqali Islomiy banklar tizimini shakllantirish mumkin. Bunday chora-tadbirlar nafaqat iqtisodiy o'sish, balki ijtimoiy barqarorlik va moliyaviy inklyuziyani ta'minlashga yordam beradi. O'zbekistonning Islomiy bank tizimi rivojlanishi uchun zarur infratuzilma va normativ huquqiy bazaning shakllanishi orqali O'zbekiston global Islomiy moliya bozorlarida muhim o'rin egallashi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi, "Mikromoliya tashkilotlari tomonidan Islomiy moliyalashtirishga oid xizmatlarni ko'rsatish tartibi to'g'risidagi nizom", ro'yxat raqami 3536, 26-iyul 2024.
2. AAOIFI (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions) Shariat Standartlari.
3. Abduvokhidov, Sh., "Islomiy moliya tizimi va uning rivojlanish istiqbollari", Tashkent, 2021.
4. Ayyubov, F., "O'zbekistonda Islomiy banklarni rivojlantirish", Tashkent, 2022.
5. Kamolov, B., "Raqamli moliya va blockchain texnologiyalari", Tashkent, 2023.